

MAKTABGACHA TA'LIM VA OILA HAMKORLIGINING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI

**Termiz davlat pedagogika instituti
Maktabgacha ta'lim fakulteti
Maktabgacha ta'lim psixologiyasi va
pedagogikasi yo'nalishi 3-bosqich
talabasi Ismoilova Gulmira Erkin qizi**

Ismoilovagulmira178@gmail.com

+99 899 525 81 89

Annotatsiya: Ushbu maqolada oila jamiyatning asosiy bo'g'ini, u davlatlar ichida kichik bir davlat ekanligi, jamiyatning rivojlanishi ham aynan mana shu kichik bo'g'indan boshlanishi, maktabgacha ta'lim tashkilotlarini ota-onalar bilan jamoa tarzida va yakkama-yakka holda ishlash shakllarini mohirlik bilan qo'shib olib borish, aholi orasida keng pedagogik tashviqot ishlarini tashkil etish tufayli bolalarni tarbiyalashda ijobiy natijalarga erishish haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: oila, hamkorlik, muvaffaqiyat, Frensis Bekon, ma'suliyat, uzluksizlik, huquq, tashviqot.

Jamiyat hayoti, farzand tarbiyasi va yurt ravnaqi uchun Maktabgacha ta'lim tashkiloti nihoyatda ahamiyatli tashkilot hisoblanadi. Har bir bolaning o'z olami fe'l atvori turfa hil bo'ladi. Shunday ekan bu kichik beg'ubor olamlarini tushunib yana ma'no ma'zmun bag'ishlash, o'z "men"ini shakillantirish uchun ota-onalar bilan mustahkam hamkorlik metodlarini yo'lga qo'yish ahamiyatliydir. Ahamiyatli jihati ota-onalar bilan munosabatlarga yangi yondashuvlar bilan ularning shaxsiy tajribasini hisobga olgan holda. Ota-onalarning bilimdagi so'rovlari va istaklarini inobatga olgan holda, bolalarning rivojlanishiga ta'sir qiladigan muammolarga muloqot mazmunini yo'naltirish bugungi kunda zarurdir. Tarbiyachilar va ota-onalar o'rtasidagi munosabatlar, shaxsiy manfaatdorlik, eski qarashlardan xalos bo'lishni, o'z faoliyatiga aks ettiruvchi munosabatning paydo bo'lishini usullarini qamrab oladi. Farzand ta'lim va tarbiyasi rivojlantirish tamoyili asosida amalga oshirilayotgan bu hamkorlik bolalarni qiziqtirish qobiliyatini, o'z ta'lim faoliyatini tahlil qilishni, hamda ota-ona tomonidan farzandini muntazam nazoratini nazarda tutadi.

Ingliz faylasufi Frensis Bekonning fikriga ko'ra - "Bola oilaning quvonchi, ota-onaning ko'magi, jamiyatning hayotiy kuchidir. Bolalar tufayli hayot yanada

shirin, o'lim esa unchalik dahshatli ko'rinmaydi" - naqadar to'g'ri va ayni kerakli jumlar. Bugun zamonamiz rivojlangani sayin "ota-onalik ma'suliyati" tushunchasi ham keng qamrovli tushunchaga aylanib bormoqda. Ota-ona farzandini moddiy jihatdan ta'minlaydi, tarbiyalaydi hamda ta'lim olishini tashkil etadi. Oilada tarbiya uzoq muddatli, uzluksiz, ko'p qirrali jarayondir.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti - ota -onalar bilan aloqa o'rnatadigan birinchi ta'lim muassasasi hisoblanadi. Bolalar bog'chasida asosiy qurilish bloki - bu guruh. O'qituvchi guruhdagi tadbirlarning tashkilotchisi va muvofiqlashtiruvchisi sifatida bolalar bilan ham, ota - onalar bilan ham bevosita muloqot qiladi. Ta'kidlash joizki, o'qituvchining malakasi qanchalik yuqori bo'lmasin, bolalar bilan olib boriladigan tarbiyaviy tadbirlarning mazmuni va shakllari qanchalik chuqur o'ylanmasin, faqat oilani hisobga olgan holda ijobiy natijaga erishish mumkin. Bolalar bog'chasi maktabgacha yoshdagi bolalik davrida tarbiyachi - pedagog va ota - onalar o'rtasidagi o'zaro aloqani, hamkorlikni nazarda tutadigan yagona ta'lim maydonidir. Zamonaviy jamiyatda oila va bolalar bog'chasi o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni modernizatsiya qilish vazifasi ota-onalarni (qonuniy vakillarni) maktabgacha ta'lim muassasasi hayotiga faol jalb etishga qaratilgan "bolalar bog'chasi-oila" tizimida muloqot sheriklarining o'zaro ta'sirini rivojlantirishdan iborat. Hamkorlikning o'zaro ta'siri o'quvchilarning ota -onalari (qonuniy vakillari) bo'lgan maktabgacha ta'lim tashkilotining tarbiyachilari quyidagilarni taklif qilishadi.

Ota - onalar bilan omadli ishlashning qoidalari quyidagicha:

- Ota-onalarning ijtimoiy holatini, ta'lim darajasini, ijtimoiy farovonligini o'rganish, xavf ostida bo'lgan oilalarni aniqlash;
- har bir oilaning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda, ota - onalar bilan ishlashda tabaqalashtirilgan yondashuv;
- maqsadga muvofiqlikni, izchillikni rejalashtirish;
- xayrixohlik hamda ochiqlik.
- Ota-onalar bilan o'zaro munosabat shakllari orasida an'anaviy mtt va oila o'rtasidagi o'zaro munosabatlar shakllari ajralib turadi:
 - oila bilan yetarli darajada tanishish;
 - uchrashuv va tanishuvlar;
 - oila bilan ko'proq muloqot, savol - javoblar.

Ota-onalar maktabgacha ta'lim tashkilotida quyidagicha huquqlarga ega:

- o‘z bolalari uchun ta‘lim-tarbiya shakllarini, davlat va nodavlat maktabgacha ta‘lim tashkilotida ta‘lim [berish tilini tanlash](#);

- davlat va nodavlat maktabgacha ta‘lim tashkilotida bolalarga ta‘lim-tarbiya berish uchun muhim bo‘lgan shart-sharoitlar yaratilishini va bola shaxsiga nisbatan hurmat bilan munosabatda bo‘lishni talab qilishi;

- muassasa bilan tuzilgan shartnoma shartlarida belgilangan tartibda kun davomida o‘ziga qulay bo‘lgan vaqtda bolalarni davlat maktabgacha ta‘lim tashkilotidan olib ketish huquqiga ega.

- ota-onalar qonun hujjatlariga va shartnomaga muvofiq boshqa huquqlarga ham ega bo‘lishlari mumkin.

Ota-onalarning majburiyatlari:

- belgilangan normativlarga muvofiq bolaning davlat maktabgacha ta‘lim tashkilotida bo‘lgan davri uchun tshkilot badal to‘lovini o‘z vaqtida to‘lash;

- bolalarning to‘laqonli ovqatlanishini, ularda shaxsiy gigiena ko‘nikmalari shakllantirilishini qat‘iy [kuzatib borish](#), bolani davlat maktabgacha ta‘lim tashkilotiga ozoda kiyingan holda olib kelish;

- ota-onalar qonun hujjatlariga va shartnomaga muvofiq boshqa majburiyatlar ham olishlari mumkin.

Xulosa qilib aytganda maktabgacha ta‘lim tashkilotida oila bilan hamkorlikning zamonaviy shakli hozirgi payitda ilg‘or yondashuv hisoblanib bu ota-ona va tarbiyachi o‘rtasidagi aloqani kuchaytirmoqda. Zamonaviy hamkorlikning o‘zgacha yondashuvi ota-ona - nalar farzandi nima yoqtirishini, yoqtirmasligini, uning afzalliklarini o‘rganib unga asoslangan holda yondashishligini bildiradi. Bu hamkorlik ota-onalar va bolalar o‘rtasidagi hissiy aloqalarni o‘rnatadi. Farzand tarbiyasi ota onaning jamiyat oldidagi fuqarolik burchi va davlat oldidagi masulyati hamda qarindosh-urug‘lar oldidagi javobgarligidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Ta‘lim -tarbiya jarayonining tashkil etilishida asosiy hamkor sifatida ta‘lim muassasasining oila bilan o‘zaro aloqasi (ko‘rsatmalar). – orenburg: orenburg ipk, 2003.

2. Grigorieva n., kozlova l. Biz ota -onalar bilan qanday ishlaymiz // maktabgacha ta‘lim. 1998. N 9. S. 23 – 31.

3. [oila psixologiyasining nazariy asoslari, oilaviy munosabatlar psixologiyasi](#) . Eo elomonovich - gospodarka i innowacje., 2022
4. Amaliyotga yo'naltirilgan yondashning mazmuni va mohiyati
<https://scholar.google.com/scholar?oi=bibs&cluster=3440604420760783318&btni=1&hl=ru>
5. <https://lex.uz/docs/-6141472>
6. <http://textovod.com/unique/link?url=https%3A%2F%2Fmuhaz.org%2Fmaktabgacha-talim-tashkilotlarida-ish-xujjatlarining-yuritilis.html&key=a98cca5a140d748011842a76c4b44d6c>